

Predstavitev programa usposabljanja za učitelje, ki izvajajo razširjeni program (RaP)

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Pedagoški svetovalci ZRSŠ
Brdo pri Kranju, 13. 2. 2019

Zakaj?

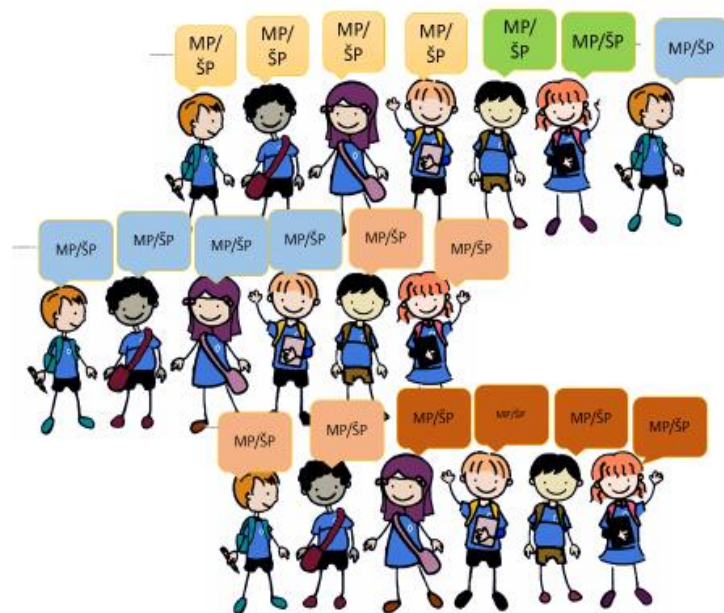
- Namen usposabljanja je **senzibilizirati** in **usposobiti** strokovne delavce za kakovostno uresničevanje načel in ciljev posodobljenega RaP.

Kako?

- Skozi **različne** vsebine in dejavnosti bodo udeleženci usposabljanja po metodah in oblikah **sodobnih** vzgojno-izobraževalnih pristopov (izkustveno učenje z elementi formativnega spremljanja) razvijali/pridobivali tista znanja, spretnosti in veščine, ki jih potrebujejo pri uvajanju **novosti** v RaP.

Kaj?

1. „Glas učenca“ - Kako v času RaP-a videti, upoštevati in podpreti posameznega učenca, da bo razvil vse svoje potenciale?

„Vstopi, tukaj
spoštujemo razlike!“

(Corbett, v Resman, 2001)

Kaj?

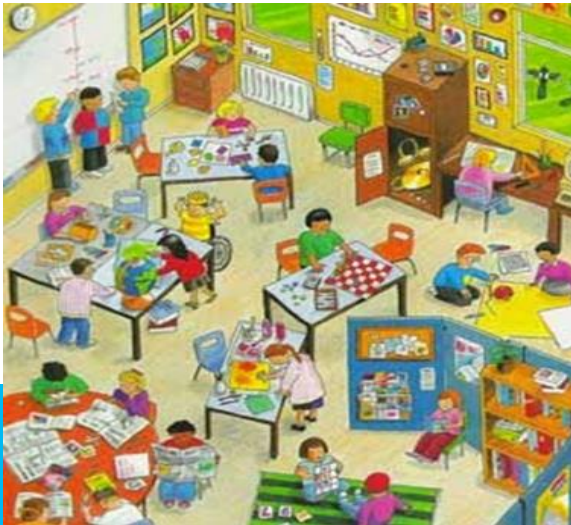
2. Kako zagotoviti sinergijo med obveznim in razširjenim programom za doseganje ciljev osnovnošolskega programa v celoti?

2. členu ZoOŠ – cilji: šola zagotavlja kakovostno splošno izobrazbo vsemu prebivalstvu tako, da spodbuja skladen **telesni, spoznavni, čustveni, moralni, duhovni in socialni razvoj posameznika z upoštevanjem razvojnih zakonitosti;...**

Kaj?

3. Kako v Rap zagotoviti spodbudno, ustvarjalno, vključujoče, varno in odprto učno okolje?

Kaj bomo zagotovili?

Usposabljanje kot podpora pri uresničevanju načela
f) Načelo stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja

- Šola strokovnim delavcem v razširjenem programu zagotavlja stalno strokovno izobraževanje in usposabljanje, ki prispeva h kakovostnemu uresničevanju ciljev programa. Ustvarja spodbudno klimo za socialno druženje, izmenjavo izkušenj in znanja ter spodbuja profesionalni razvoj učiteljev. Ti spremljajo in reflektirajo svoje strokovno delo. Pri tem učitelj vodi lastno osebno mapo profesionalnega razvoja.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRxpdUGo7BZXb98vLi2loxk4HtRz6zpr2-OmSrKoQix5vsyThfWg>

Gibanje – kje podpreti učitelje?

Predlagane vsebine:

- gibanje za dobro počutje, umiritev in sprostitvev
- gibanje za izboljšanje gibalne učinkovitosti
 - korektivna vadba
 - ustvarjanje z gibanjem

Okvir:

- zakonodaja in pravilniki
- standardi in normativi,
- osnovna načela vadbe
 - cilji

Priložnosti:

- interes, želja, potrebe
- močna/šibka področja
- razvoj prečnih veščin
 - medpredmetnost
 - celostni razvoj
- usmerjenost na učenca
 - heterogene skupine

Jutranje razgibavanje

- vsak dan 15 min (PP 3x/teden, RP 2x/teden)
- 8 postaj, na vsaki postaji 1 teden, zadnji teden po želji
- možnost samoregulacije (kaj mi vadba omogoča, kako se počutim,...)

Trim steza na šolskem dvorišču

- ideja, načrt (zemljevid šolskega dvorišča)
- osnovne zakonitosti vadbe (kaj, kdaj, koliko)
- postavitve postaj vadbe
- preverjanje ustreznosti, intervju
- modifikacije nalog (različne ciljne skupine)
- povezava z TIT, LUM, SLJ (table, risbe, navodila)
- sodelovanje, timsko delo, ustvarjalnost, kritično razmišljanje, samoregulacija

Raziskovalno delo v športu

- ideja, osnovni namen, cilji
- načrt vadbe
- merjenje začetnega stanja
- izvedba vadbe
- merjenje končnega stanja
- raziskovalno delo (hipoteze, zapis rezultatov, interpretacija,...)
- sodelovanje, timsko delo, kritično razmišljanje

PREHRANA OTROK IN MLADOSTNIKOV

PREHRANA OTROK IN MLADOSTNIKOV

- ORGANIZACIJSKI VIDIK
- ZDRAVSTVENI VIDIK
- EKONOMSKI VIDIK
- KMETIJSKI VIDIK
- VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI VIDIK
- SOCIOLOŠKI VIDIK
- DRUGI VIDIKI

DRUGI VIDIKI...

SOCIALNI VIDIK

Zakon o šolski prehrani
(Uradni list RS, št. 3/2013)

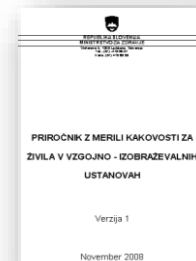
**Komisija
ZRSS**

4. člen
Smernice za zdravo prehranjevanje
v vzgojno-izobraževalnih zavodih
(Strokovni svet RS za splošno izobraževanje)
11. 8. 2010

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI VIDIK
ŠOLSKE PREHRANE

Vzgojni vidik organizacije in razdeljevanja
šolske prehrane
Vloga organizatorja šolske prehrane
Vzgojno-izobraževalne dejavnosti s
področja hrane in prehranjevanja

ZDRAVSTVENI VIDIK
ŠOLSKE PREHRANE

Šola v skladu z Zakonom o šolski prehrani v letnem delovnem načrtu opredeli **vzgojno-izobraževalne dejavnosti**, povezane s prehrano, ter **dejavnosti**, s katerimi bo spodbujala zdravo prehranjevanje in kulturo prehranjevanja

Vzgojno-izobraževalni vidik šolske prehrane vključuje cilje in vzgojno-izobraževalne dejavnosti, ki so povezane s šolsko prehrano

- vzgajati in izobraževati učence in dijake **za razvoj navad zdravega življenja in navajanje na varovanje zdravja,**
- vplivati na optimalni razvoj učencev in dijakov z **zagotavljanjem kakovostnih obrokov šolske prehrane,**
- **vzgajati in izobraževati učence in dijake o zdravi, varni in varovalni prehrani,**
- vzgajati in izobraževati učence in dijake za **odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja in okolja,**
- vzgajati, izobraževati ter razvijati zavest učencem in dijakom **za odgovorno ravnanje s hrano,**
- **vzgajati, izobraževati ter razvijati zavest učencem in dijakom o kulturi prehranjevanja.**

PREHRANSKE VSEBINE

PREHRANSKE NAVADE

POMEN VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA VIDIKA ZA IZBOLJŠANJE PREHRANSKIH NAVAD OTROK IN MLADOSTNIKOV

CŠOD Rak

prejšnji torek

Spoštovani starši, je res tako težko upoštevati navodilo, da v CŠOD domove ni zaželeno prinašati hrane? Na sliki je eden od razlogov, zakaj je temu tako.

Dajete slab zgled in nobene možnosti, da vaši otroci spoznajo, da se da teden preživeti tudi ob zdravi, domači prehrani. Pravilna prehrana je eden najbolj učinkovitih in najcenejših vložkov v zdravje vaših otrok.

336

56

331

OZNAČEVANJE ŽIVIL

PISMEN POTROŠNIK

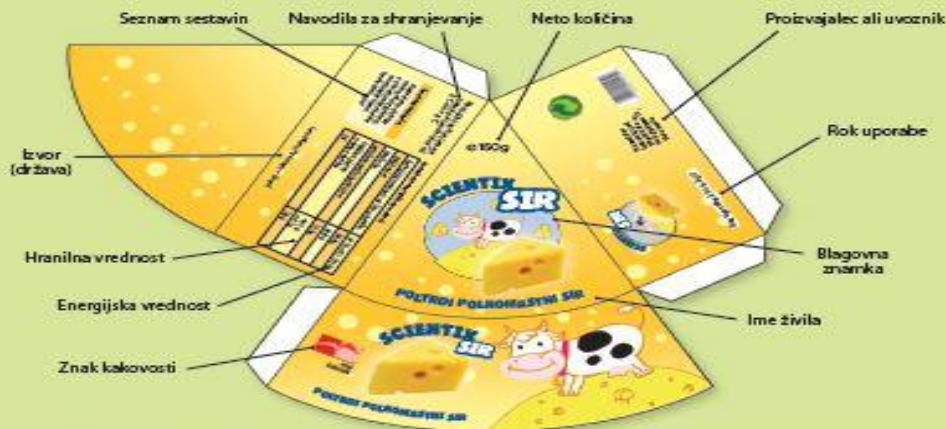
PREUČIMO OZNAČEVANJE ŽIVIL

Ponudba živil je danes zelo raznovrstna, zato je pomembno, da je potrošnik obveščen o sestavi, kakovosti, varnosti živil in ravnanju z živilji, ki jih namerava kupiti. V deklaraciji so zapisani različni podatki, ki morajo biti na živilu obvezno označeni. Taki podatki so **ime živila**, **rok uporabe**, **seznam sestavin**, **neto količina**, **proizvajalec** in **izvor živila** ter po potrebi še nekateri drugi.

V primeru pomanjkljivega označevanja se lahko v prvi vrsti obrnemo na prodajalca ali trgovca in izdelka ne kupimo. Poleg obveznih podatkov lahko zasledimo tudi druge podatke, med katerimi je tudi blagovna znamka. **Blagovna znamka** omogoča lažjo prepoznavnost in razlikovanje prehranskih izdelkov, zato poleg imena živila pogosto vsebuje tudi domišljjsko ime, ki je grafično zanimivo oblikovano. Posebno kakovost živil proizvajalci označijo z **znaki kakovosti živil**, ki jih lahko uporabijo v primeru, če izdelek ustreza določenim merilom iz slovenske ali evropske zakonodaje – proizvajalec pridobi ustrezen certifikat.

Kateri so obvezni podatki in označbe na živilih?

Poglejmo si na primeru DELIKATESNE JEDI SCIENTIX SIR.

KULTURNO PREHRANJEVANJE

Za obravnavo kulturnega prehranjevanja, kamor sodi osnovni bonton pri jedi, uporaba jedilnega pribora, pogrinjki za različne priložnosti, odnos do hrane in zavržkov hrane, je priporočljiv didaktični pristop izkušenskega učenja, temelječ na tem, da otroci in mladostniki z lastno dejavnostjo neposredno osvojene vsebine in vzorce razumejo, kar pri njih pusti dolgotrajnejši pečat na poti v življenje.

RAZLIČNI NAČINI PREHRANJEVANJA

**Vedno obstaja pot do cilja, samo vztrajno
jo je treba iskati...**

© AFP/Getty Images

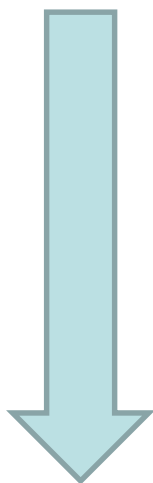
VARNA MOBILNOST IN RaP

Varna mobilnost/prometna vzgoja v OŠ je kroskurikularno, medpredmetno, interdisciplinarno področje, ki posega v redni in razširjeni program življenja in dela v OŠ.

Varna mobilnost spodbuja in razvija ter krepi veščine za kulturo vedenja v cestnem prometu, zdrav način življenja, gibalne in socialne kompetence, odnos do okolja in ekologijo v sodobnem življenju.

VP temelji na načelu Upoštevanja potreb in interesov posameznika, skupine.

IZVEDBENE AKTIVNOSTI

USPOSABLJANJA ZA VOŽNJO KOLESA IN KOLESARSKI IZPITI V OŠ

- Teoretična znanja o prometnih pravilih in predpisih.
- Spretnostna vožnja na poligonu.
- Spretnostna vožnja v cestnem prometu.(2. VIO)

BICIVLAK

KOLESARSKI IZLET/ EKSKURZIJA S KOLESOM

- Načrt kolesarskega izleta s kolesom.
- Organiziran izlet s kolesi za učence, ki so opravili kolesarski izpit in pridobili kolesarsko izkaznico.
- Upoštevanje normativa za spremstvo.
- Poskrbljeno za varnost.
- Preverjeni pogoji (kolo, čelada, varnostni načrt, spremstvo učitelja, zapis). (2. in 3. VIO)

NAČRT ŠOLSKIH POTI/ MOBILNOSTNI NAČRT ŠOLE

- Izdelava načrta poti za varno hojo od doma do šole
- Smernice...

http://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2015/04/smernice_%C5%A1olske_poti_AV_P_2016.pdf

- Predstavitev načrta šolskih poti učencem in staršem ter drugim..
- Načrt hoje v okolici šole v različnih prometnih situacijah.

VARNE POTI/ HOJA PO VARNIH POTEH

- Hoja v različnih prometnih situacijah kot pešci, kolesarji

PEŠBUS

UČNI SPREHOD

- Hoja po varnih šolskih poteh v okolici šole
- Učenec vodič po šolskih poteh
- Učenec „novinar“
- Moj dnevnik hoje po varnih poteh
- Moj načrt hoje po varnih poteh

MEDIJI

- Ogled filma, videoposnetka.
- Pogovor o filmu, videoposnetku na temo Varna mobilnost, obnašanje v prometu, nevarnosti v prometu.
- Vrednotenje filma, videoposnetka.
- Poustvarjanje (strip, spremenjeni konec, nadaljevanje, vživljanje v filmske junake))

VARNA MOBILNOST
v vzgoji in izobraževanju

PODPORA VARNE MOBILNOSTI S SODOBNO TEHNOLOGIJO

- Spletna igra – kviz v programu **Scratch**, ki je namenjena učenju in utrjevanju prometnih pravil.
- <http://www.brsljin.si/joomla/index.php/solsko-let-2012-13/vse-novice/50-novice/1034-petosolci-regijski-zmagovalci>

Vir: OŠ Bršljin

Povezava do programa Scratch

- <https://scratch.mit.edu/>

PODPORA VARNE MOBILNOSTI S SODOBNO TEHNOLOGIJO

- Spletno okolje Google Drive (spletna učilnica, spletni obrazci – kviz, vprašalniki, spletna stran).
- YouTube. <http://www.aktivnovsolo.si/>
- SIO portal Kolesar (znanja iz cestnoprometnih pravil za usposabljanje in kolesarske izpite, poligon).
<https://podpora.sio.si/kolesar/>
- Orodje Movie Maker (fotografije, videoposnetki, besedilo).

PROMETNI DNEVI/TEDNI

- Opazovanje prometa
- Štetje prometa
- Opis in analiza prometa
- Moj dnevnik opazovanja in aktivnosti v prometu
- Obisk učencev pri županu s predlogi izboljšav prometnih situacij v okolici šole
- Igra vlog Jaz v prometu
- Intervju z voznikom
- Prometna kača
- Kampanja o varni mobilnosti

IGRALNICA V MINICITY

Motorično-didaktična igrala, na katerem bodo otroci z gibanjem in plezanjem reševali izzive, povezane z varnostjo v prometu ter se skozi igro naučili vseh pravil, povezanih s prometom.

Za varno mobilnost otrok; obisk največje interaktivne prometno-varnostne igralnice (BTC Ljubljana).

<http://www.btc-city.com/dogodek/9809/velika-otvoritev-minicity-ljubljana-za-varno-mobilnost-otrok>

PEŠBUS

S pešbusom se učenci v šolo odpravijo peš v organiziranih skupinah po domišljeno začrtanih poteh in po stalnem urniku. Otroci uživajo v sprehodu s svojimi sošolci in v spremstvu odrasle osebe.

<http://www.aktivnovsolo.si/>

- Pešbus = Pedibus = Hodeči avtobus

BICIVLAK= Vlak na kolesih

Bicivlak je organizirana skupina učencev s spremstvom, ki po stalnih poteh in rednem urniku kolesarijo v šolo in domov ter v okolici šole.

Šola organizira aktivnosti za učence, ki imajo opravljen kolesarski izpit.

The word 'BICIVLAK' is written in a bold, blue, sans-serif font with a thick red outline and a white drop shadow, giving it a 3D effect.

<http://www.aktivnovsolo.si/>

Spodbujamo aktivno pot v šolo. Prizadevamo si za zdrav življenjski slog in samostojnost osnovnošolcev.

USPOSABLJANJE ZA IZVAJALCE RAP-a: GIBANJE IN ZDRAVJE za dobro telesno in duševno počutje

- **KAJ** – vsebine in cilji teh dejavnosti?
- **KAKO IZVAJATI** te dejavnosti?
- **KDO** naj izvaja te dejavnosti?
- Primer izvedbe na šoli.

KAJ izvajati?

Poudarek na:

NESTORILNOSTNO naravnanih dejavnostih v **prijetnem** socialnem okolju.

KURIKULARNI
DOKUMENT

• Vsebine iz 3. sklopa **VARNOST IN ZDRAVJE**

- Telesno in **duševno zdravje ter počitek**.
- Zdravo, varno, kakovostno **preživljanje prostega časa**.
- Preprečevanje odvisnosti.
- Preprečevanje različnih oblik nasilja.

IZZIDI ZA
UČENCE

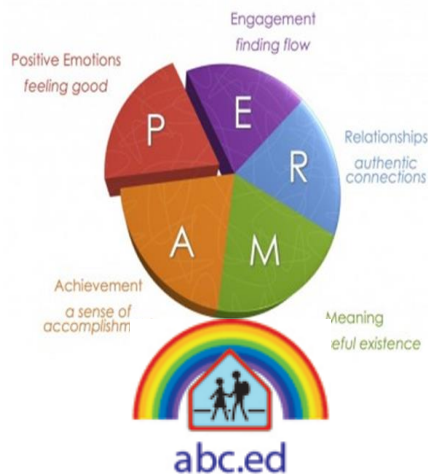
• Samoregulacija čustev, misli in vedenja; osebnostna prožnost (rezilientnost), soočanje s stresom, odločanje in reševanje problemov, izvršilne spretnosti, samoučinkovitost (cilji in doseganje), asertivnost (reči „NE“), samopodoba in samozaupanje, prožna miselnost ...

• **Duševno zdravje in Psihično in subjektivno BLAGOSTANJE „Wellbeing“**
(pr. Musek):

PROGRAMI IN
DEJAVNOSTI

- **POZITIVNA EDUKACIJA** (Seligman v L. Musek, 2018):
- **SOCIALNO IN ČUSTVENO UČENJE** (CASEL v Kozina 2018)

Nekateri v Sloveniji uveljavljeni in dokazano učinkoviti programi za osnovnošolce s področja čustvenega in socialnega učenja oz. pozitivne edukacije

#tosemjaz prijatelj med odrasčanjem

„LE Z DRUGIMI SMO“ (ZRC SAZU)

Preventivni program za delo z otroki in mladostniki po metodi dr. Roberta Reasonerja

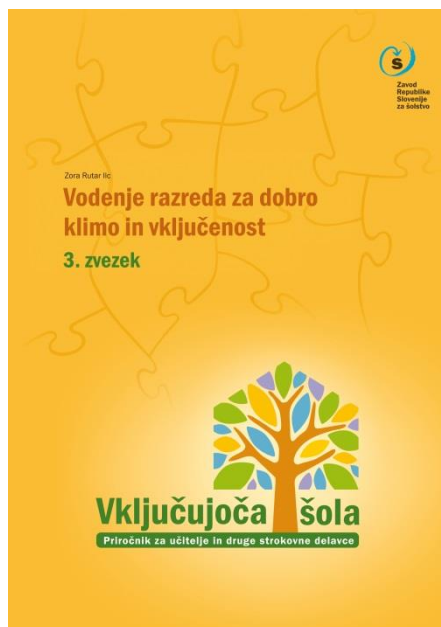

CAP program za preventivo nasilja in zlorabe otrok: Kako se lahko o neprijetnih stvareh pogovarjamo na varen, pozitiven način

Vključenost vseh: dobra klima ter čustveno in socialno opismenjevanje

Npr. 4 R – pravila reagiranja ob (lažjih) disciplinskih problemih

Npr. Počutim se sprejetega in upoštevanega.

Kako se počutijo učenci in kakšna je klima v razredu?

»Socialna vključenost učenca je eden od pomembnih varovalnih dejavnikov pred učnimi težavami.«

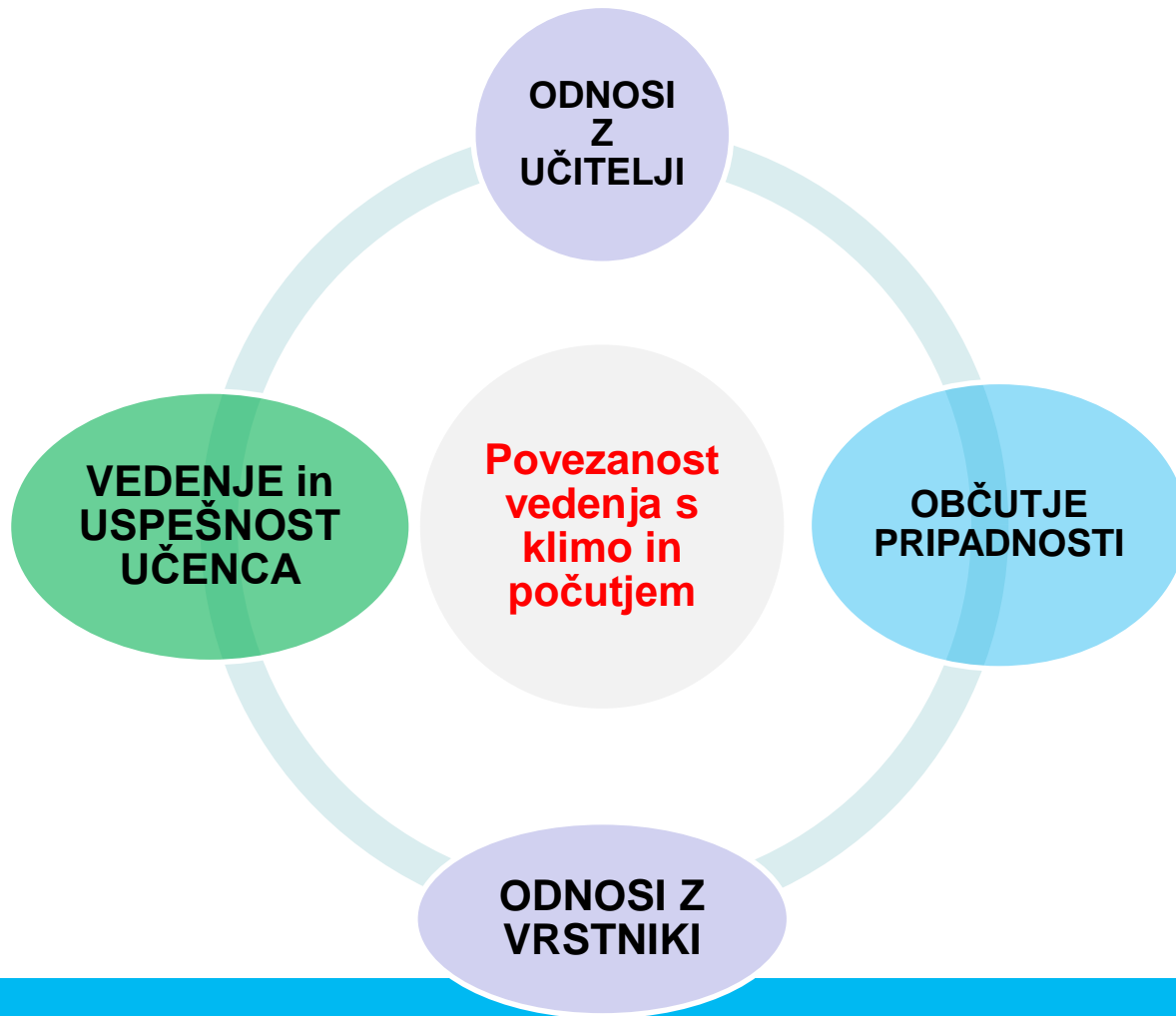
Pešlaj in Pešlaj, 2015, str. 19

Učenci lahko svoje doživetje klime ugotovljajo s pomočjo spodnje lestvice.

Kako dobro se počutim v razredu?					
Označi, kako močno se strinjaš s spodnjimi trditvami (5 – ocena za najmočnejše strinjanje, 1 – močno nestrinjanje):					
V razredu se dobro znajdem.	1	2	3	4	5
Vem, kaj se pričakuje od mene.	1	2	3	4	5
Počutim se varnega in neogroženega.	1	2	3	4	5
Počutim se sprejetega in upoštevanega.	1	2	3	4	5
Menim, da sem pravično obravnavan.	1	2	3	4	5
Zaupam vase in v svoje zmožnosti.	1	2	3	4	5
Zmorem se sprostiti.	1	2	3	4	5
Lahko se zberem in zavzeto delam.	1	2	3	4	5
Zmorem kritično pogledati na svoje delo.	1	2	3	4	5
Zmorem sprejeti dobronamerno povratno informacijo.	1	2	3	4	5
Pripravljen sem kaj spremeniti, če vidim, da je treba.	1	2	3	4	5
Upam si poskusiti kaj novega.	1	2	3	4	5
Sprejemam, da smo si različni.	1	2	3	4	5
Ob nesporazumih se mirno pogovorimo.	1	2	3	4	5
Čutim, da se dobro razumemo in smo močno povezani.	1	2	3	4	5
Vem, da si bomo pomagali, ko bo treba.	1	2	3	4	5
Dobro sodelujemo.	1	2	3	4	5
Večinoma smo zavzeti za učenje.	1	2	3	4	5
Držimo se dogovorov.	1	2	3	4	5

KAKO? Discipliniranje ali poudarek na dobrih odnosih in pripadnosti?

Juvonen 2006, Vzajemna povezanost odnosov in vpliv na vedenje učencev

KAKO → IGRALNE DEJAVNOSTI

W. Glasser: 5 temeljnih potreb:

- preživetje,
- ljubezen in pripadnost,
- moč,
- svoboda in
- **ZABAVA**, ki vsebuje potrebo po uživanju, po igri in po humorju.

➤ Prosta igra (sama sebi namen) in **igralne dejavnosti (imajo določen cilj).**

Vrste in učinki iger (Marjanovič Umek, 2009):

- Igre „prerivanja, lovljenja“: **soc. kompetentnost, reševanje problemov, odločanje.**
- Igre s pravili: **samoregulacija.**
- Igra vlog in sociodramska : **opazovanje drugega, posnemanje, domišljija, zavzemanje perspektive drugega, govor...**
- Socialna igra mladostniku omogoča soočanje s konflikti in čustvi, preizkušanje strategij za reševanje soc. problemov: **krepi osebno čvrstost, sproščanje, pogajanje, razrešitev...**

ZAKAJ PREŽIVLJATI PROSTI ČAS V ŠOLI?

Dodana vrednost RaP-a:

Pridobivanje socialnih izkušenj in doživljanje občutkov pripadnosti
V SKUPINI VRSTNIKOV

V VRSTNIŠKI SKUPINI otroci in mladostniki:

1. Spoznajo svoje cilje, interese, sposobnosti in osebne značilnosti. **IDENTITETA**
2. Ustvarijo si socialni položaj – **PRIPADNOST, UGLED.**
3. Najde sebi podobne, prijatelje, čustveno podporo
RAZUMEVANJE, POTRDITEV, PRIJATELJSTVO, SAMOURAVNAVANJE.
4. Pridobijo potrebne informacije - **INFORMIRANOST.**
5. Učijo se ustvarjati svoj kontekst in način za preživljanje **PROSTEGA ČASA.**

(prilagojeno po Coleman in Henry, 1991, Zupančič, 2009)

KDO IZVAJA

dejavnosti čustvenega in socialnega učenja oz. pozitivne edukacije?

- Ima afiniteto do razumevanja in suverenega podpiranja čustvenega sveta otrok in mladostnikov (Rutar Ilc idr, 2017) ter je sam čustveno odziven in stabilen.
- ODNOSNA KOMPETENCA UČITELJA (Juul, Vidmar, 2016)
- Se zna igrati, je fleksibilen in ustvarjalen.
- Učitelj priljubljen med učenci - še posebej na predmetni stopnji.
- V sodelovanju in s podporo svetovalnega delavca.

Primer modela izvedbe teh vsebin na eni šoli: Vsak teden javno razglasijo eno VEŠČINO TEDNA – LETNO 30 VEŠČIN:

- Promotor zdravja na šoli (koordinator vsebin za ZOS razvoj ali za pozitivno edukacijo) učiteljem pošlje 3-5 igralnih dejavnosti za različne starosti učencev namenjenih razvijanju te veščine.
- Vsi učitelji ob različnih priložnostih izvajajo te dejavnosti z učenci npr. na razrednih urah, ob nadomeščanjih in v okviru RAP-a...
- Primeri veščin tedna:
 - POSLUŠAM IN POGOVARJAM SE;
 - POSTAVIM SE ZASE;
 - ZAUPAM IN SODELUJEM;
 - MOJI POTENCIALI IN INTERESI;
 - JAZ IN NEUSPEH;
 - KAKO SE SPROŠČAM;
 - PREPOZNAVAM, SPREJEMAM IN IZRAŽAM SVOJA ČUSTVA;
 - PREVZEMAM ODGOVORNOST ZA SVOJE VEDENJE,
 - PRIPOVEDUJEM ZGODBO..

Dober primer prepletanja obveznega in razširjenega programa!

Kakšni izzivi so nam dovoljeni?

- Imamo priložnost
- Dovoljeno nam je biti pogumen
- Smo razvojni učitelji
- Lahko spreminjamo dosedanjo prakso

Raziskovanje je tisto, skozi katerega smo

Aktivni in tako nastajajo naši

Produkti domišljije, delavnosti in vztrajnosti.

Želite videti, kakšni? Pridite in si jih oglejte.

OSNOVNA ŠOLA
OLGE MEGLIČ
P T U J

Usposabljanje,
da bomo
pogumni
in
drzni
pri razvijanju
in
uvajanju
novosti v RaP.

RAP v poskusu danes (primer iz prakse)